

Vincent Bijlo tijdens het Waddenlaboratorium 21 oktober 2021

"De Wadden hebben een heel eigen klimaat," zegt mijn moeder altijd. Ze heeft gelijk. Tijdens de storm van vannacht zijn bij ons In Utrecht bomen op de weg gewaaid, vlak bij ons huis, appten de burens, wij waren gisteren al op het eiland, ik zag het natuurlijk al aankomen. Hier stelde de storm niets voor, een zuchtje was het, meer niet.

Een heel eigen klimaat. Weet je nog dat in Nederland voor het eerst in de geschiedenis de 40 gradengrens werd overschreden? De NOS hield een liveblog bij, de spanning was te snijden, hoe laat sneuvelen de oude records? Om 13.12 was het zover, het kwik bereikte in Gilze-Rijen de hoogste waarde ooit gemeten! Wij zaten op Texel heerlijk koel te wezen in 29 graden.

Een heel eigen klimaat. Tijdens onze vakantie op Vlieland gingen we een keer, ik was denk ik 10, van de Vliehors met de boot naar Texel. Het was ruig weer, windkracht 7, de boot ging waanzinnig tekeer, iedereen was zeeziek, behalve mijn broertje en ik. Mijn broertje is ook blind, blinden worden nooit zeeziek. Daarom zijn er zo veel blinde kapiteins. Die varen met een braillekompas, een blindegeleidezeehond en jooohoo een fles met rum de zeeën rond. Het enige dat ze zien is het licht dat zo helder en klaar is, kijk daar es, daar heb je de Brandaris.

Vroeger voeren die kapiteins op de belboeien, later op de zwijgende betonning. Ze staken lange rood-witte stokken uit naar bak- en stuurboord en tikten daarmee tegen de boeien aan, zo bleven ze binnen de geulen. De krassen die ze zodoende maakten werden hier, in deze loods, overgeschilderd.

De blinde kapiteins lazten de zee met hun oren, net als hun ziende collega's van de Marshalleilanden.

Mijn broertje en ik werden dus niet zeeziek. We hadden altijd een cassette recorder bij ons, we namen alles op. Hij heeft het bandje van die overtocht nog. Je hoort ons keihard lachen, alsof we in een achtbaan zitten, om ons heen kotsen de mensen. "Hahahaha, bwwmmmoewhaaah, hahahaha." Zo'n bandje is een heel goed medicijn tegen treurigheid, het werkt meteen! Toen we op Texel aankwamen was het daar windstil, er hing een dichte mist, we hebben de hele dag in een koffiehuis gezeten, een heel eigen klimaat.

Hier zijn we, in onze witte weldenkende bubbel. Althans, dat zeggen ze, dat hier iedereen wit is. Wit, dat is het ouwe blank. Het maakt mij overigens niet uit. Ik begrijp ook niet hoe je op het idee komt om mensen te discrimineren op grond van de kleur van hun huid. Dat is zo ontzettend dom, typisch weer zo'n ziendenidee, net als al die lichtvervuiling. Zienden kunnen niets, maar dan ook niets zonder licht, zelfs eten niet.

Deze tonnenloods is de kraamkamer van verandering. Wat weten we, wat geloven we. Nou, ik geloof dat ik weet wat ik geloof, geloof ik. Wij geloven in sprookjes, we laten ons graag in een comfortabele onverschilligheid sussen. Na de watersnood van deze zomer suste men ons met statistieken in slaap. Wij, mensen, wij zijn als het over klimaatverandering en de gevolgen daarvan gaat bange kinderen die zich heel graag laten troosten door de grote fossiele reuzen. "Jajajaja, we gaan echt van alles veranderen, rustig aan maar, we gaan er echt voor zorgen, eerst even formeren." Rutte is, op jacht naar een record: een demissionair decennium.

We laten ons in slaap sussen, want we zitten er zelf midden in. Hoe zijn wij hier op Terschelling gekomen? Op diesel.

Ik las in de krant dat milieuorganisaties eisen dat Springtij, het hart en hoofd verbindende forum hier voor een duurzame toekomst, zijn partnerschap met fossiele bedrijven moet verbreken. Maar hoe komen die honderden deelnemers naar Springtij? Op diesel, door de vaargeul, die Rijkswaterstaat dagelijks baggert. En hoe wordt die gebaggerd? Met diesel. Dat baggeren kost 7.5 miljoen euro per jaar. De geul naar Ameland is het duurste, die kost 4 miljoen. Ze moeten steeds de veerdam van Holwerd verlengen, het slibt daar steeds dicht. Als ze maar lang genoeg doorgaan met de verlengen ligt de veerdam tot Ameland.

Dat is hetzelfde als met de terraskachels. Als je die maar lang genoeg laat branden is de atmosfeer zo opgewarmd dat je ze niet meer nodig hebt.

Wij drijven op diesel. Als kind vond ik de dieselgeur meer naar een waddenvakantie ruiken dan de geur van de zee. De glans is er af, van het onbekommerd leven. Vroeger stonken we vrolijk een uur in de wind, nu voelen we ons schuldig als we 1 minuut stinken.

Het is vijf, vier, drie, twee, een voor twaalf. Als men vroeger "Parijs is nog ver" zei, had dat betrekking op de Tour de France. De Tour de France is de Tour d'Homme geworden.

Binnenkort is het plastic in de oceaan vanuit de ruimte te zien, las ik. Oei, is het zo ver? Dat je de Chinese Muur kunt waarnemen vanuit de ruimte wist ik, ook de snelwegen zijn te zien, maar het plastic?

Ik had het krantenbericht verkeerd begrepen. Er wordt een systeem ontwikkeld waarmee je met camera's op satellieten de hoeveelheid plastic in oceanen kunt detecteren. Zo kun je veel data verzamelen en op basis van die data kun je dan muziek maken, *music from the plastic age*.

Parijs is nog ver. Landen maken plannen voor het uit de grond halen van meer dan twee keer zoveel fossiele brandstoffen als ze hebben afgesproken. Er komen gasboringen in de Waddenzee, het lijkt zo onomkeerbaar. Terwijl er zo veel borende mensen kinderen hebben. Je hoeft alleen maar even echt, heel echt, heel diep aan je kinderen te denken en je weet al, het moet anders.

Ik doe mijn best, ik lig in bed tijdens de ochtendspits en ik hoor dat er 650 km file staat. O, ik ben zo klimaatneutraal. We geloven in sprookjes maar we weten veel meer. Maar hoe krijgen we dat buiten onze betonning? Het verbaal wordt vaak te moeilijk verteld. We hebben verbeelding nodig.

Dat wordt vaak gedaan door de toestand aanschouwelijk te maken. Ze geven stormen namen. Tracy, Katja, Willemijn, Marin, Sytske, sorry, Sytze. De walrus die hier in de buurt rondzwerft heeft ook een naam. Freya. Ze hadden haar beter Goo goo g'jobb kunnen noemen, naar The Walrus van The Beatles.

"I'm he as you're he and you are me and we are all together. see how they run like pigs from a gun see how they fly, I'm crying. Sitting on a corn flake waiting for the van to come."

I'm the walrus, you are the walrus, we all together are the walrus, net als walrus Freya, net als alle bruinvissen die hier zijn aangespoeld. We zijn op drift.

Hoe komt dat? Door het lawaai, onder water en boven water? Door ons antroposofische wereldbeeld? Door het feit dat wij ons losgezongen hebben van de natuur? Zelfs het wild is hier geregistreerd. We hebben ons losgezongen zoals de financiële wereld dat heeft gedaan van de echte.

We moeten uit de cirkel, door de koppeling van kunst, wetenschap en natuur. The deep meaning of voyaging is het begrijpen van de reis die wij hier zelf met de aarde en op de aarde maken. Die reis zit in de kano, die schat aan kennis. Als je goed kan knopen kun je alles aan elkaar knopen en je blijft nog drijven ook.

Het maken van die reis zit in Stef's zeeverklanking. Als je de grootheden kent kan je met zijn muziek de zee lezen. Er zijn componisten die overlopen van inspiratie. Ze weten niet waar ze moeten beginnen, er is zo'n zee aan mogelijkheden. "Doe als Stef," zeg ik dan, "laat de zee het werk doen." Mosselen vragen geen auteursrechten, je hoeft geen bedrag te storten op een mosselbank. Alles wat ze vragen is of wij de waterkwaliteit niet willen aantasten. Ze hebben ons veel te vertellen. Ze hebben gastvrij de Japanse oester opgenomen. Ze filteren water, ervaren stress, mosselstress, ooo mijn klepstand, mijn klepstand! We kunnen veel van de mossel leren. En wat leert de mossel van ons? Dat hij als Zeeuwse mossel wordt verkocht terwijl hij uit de Waddenzee komt, waarop de mossel concludeert: de mens is een vuile bedrieger.

De mossel is van zichzelf, de mossel heeft rechten. Maar de mens, die trekt zich al niet eens de rechten aan van grote groepen burgers. Het parlement der dingen lijkt in Den Haag te zetelen. De klepstand van de parlementariërs? Bek altijd wagenwijd open, lawaaivervuiling, zoveel mogelijk schreeuwen over incidenten. Klep dicht schreeuwers, het water om jullie heen is troebel, Parijs is nog ver.

Luister. Luister naar Stef, Esther, Sytze, Tristan en Elmo. Ga zitten in het bos en hoor dat de ruis van de bomen 's zomers anders klinkt dan 's winters. Ga zitten en denk. Het bos, wat is dat. Het is een leefgemeenschap van torren, spinnen, webben, mossen, paddo's, pas op, niet de verkeerde nemen, microben, duizenden, tienduizenden levensvormen. Alle bomen zijn samen een bos. Eén boom is een roepende in een woestijn. Bomen zijn verbonden door een woodwideweb. Ze communiceren via wortels en schimmeldraden. Ze geven boodschappen door. "Hoe is het met jou?" "Ja, gaat wel, met jou?" "Beetje droog." "Droog? Nat!" Die berichten doen er via het www meer dan een week over om van boom naar boom te komen.

Luister en besef wat we aan het doen zijn. Het opperwezen heeft ons gebombardeerd tot de kroon op de schepping. Wij heersen, moeten we niet doen. We moeten onderdeel zijn. Deze dag is een begin. Hij is een kort golfje. Dat moet langer worden, dan verplaatsen de waterdeeltjes zich sneller. Intussen moeten we nog veel meer korte golfjes maken, al die golfjes en golven worden een grote golf. Dit is een begin. Parijs is nog ver, we hebben een aanzetje gemaakt, heel veel dank allemaal.